

29 Μαΐου 1453

Το πάρσιμο της Πόλης

Όταν οι Βυζαντινοί ανέκτησαν την Κωνσταντινούπολη, στις 25 Ιουλίου 1261, δεν μπορούσαν να ξέρουν ότι η αυτοκρατορία είχε μπροστά της ζωή 192 χρόνων. Διώχνοντας τους Φράγκους από τη Βασιλεύουσα, ουσιαστικά δημιουργούσαν μια τελευταία αναλαμπή. Άλλωστε, όταν ο Μιχαήλ Η' στέφθηκε αυτοκράτορας, ξεκινώντας τη δυναστεία των Παλαιολόγων, η αυτοκρατορία ήταν πολύ πιο μικρή απ' όταν, στα 1204, την κατέλαβαν οι σταυροφόροι: Οι Βενετσιάνοι κατείχαν σχεδόν όλα τα νησιά, οι Λατίνοι πολλά μέρη της κυρίως Ελλάδας και οι Βούλγαροι τμήμα της Θράκης. Οι διάδοχοι του Μιχαήλ στάθηκαν ανίκανοι να διατηρήσουν μια στοιχειώδη τάξη κι εξάντλησαν το κράτος σε εμφύλιους σπαραγμούς για τη διαδοχή, ενώ στα ανατολικά, οι Τούρκοι δυνάμωναν. Από το 1397, άρχισαν να πιέζουν και την Πόλη.

Ο Ταμερλάνος των Τατάρων που νίκησε και συνέλαβε τον Βαγιαζήτ, στα 1402, στη μάχη της Αγκυρας, έδωσε άλλα πενήντα χρόνια ζωής στην αυτοκρατορία. Την επόμενη χρονιά (1403), γεννήθηκε ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος που έγινε δεσπότης της Πελοποννήσου και ξεκαθάρισε την περιοχή από τους Φράγκους. Οι Τούρκοι, όμως, επανήλθαν. Στα 1430, πήραν τη Θεσσαλονίκη. Την ίδια χρονιά, γεννήθηκε ο Μωάμεθ Β' που έμελλε να γίνει σουλτάνος στα 1451 και να ονομαστεί Πορθητής στα 1453.

Στις 12 Μαρτίου 1449, σε μεγαλόπρεπη τελετή στον Μιστρά, στέφθηκε αυτοκράτορας του Βυζαντίου ο Κωνσταντίνος ΙΑ' Παλαιολόγος που διαδέχτηκε τον αδερφό του Ιωάννη Η'. Όμως, η αυτοκρατορία περιοριζόταν πια στην Κωνσταντινούπολη και τα περίχωρά της. Ο Κωνσταντίνος προσπάθησε να στηριχτεί στη Δύση. Οι ανθενωτικοί αντέδρασαν. Ο Γενουάτης Ιωάννης Ιουστινιάνης βρέθηκε στο πλευρό του.

Στις 7 Απριλίου 1453, οι Τούρκοι φάνηκαν μπροστά στην Κωνσταντινούπολη κι άρχισαν την πολιορκία. Ο Μωάμεθ Β' είχε 400 πλοία και 250.000 άνδρες. Ο Κωνσταντίνος αντιπαρέταξε

26 πλοία και 10.000 άνδρες. Η ανδρεία δεν μπορούσε να αναπληρώσει την τεράστια ανισότητα.

Το κύριο βάρος της άμυνας έλαχε στο κάστρο πλάι στην πύλη του Ρωμανού που δεχόταν την ισχυρότερη πίεση. Το υπεράσπιζε με γενναιότητα και αυταπάρνηση ο Ιωάννης Ιουστινιάνης. Όμως, στις 24 Μαΐου, το κάστρο είχε μεταβληθεί σε σωρό από πέτρες. Στις 27, ο Μωάμεθ εξαπέλυσε την πιο μεγάλη ως τότε επίθεση. Ο Ιουστινιάνης κράτησε αλλά πληγώθηκε θανάσιμα. Οι δικοί του τον πήραν κι έφυγαν στη Χίο, όπου πέθανε. Ο Κωνσταντίνος συγκάλεσε συμβούλιο στο παλάτι. Με επικεφαλής τον πρωθυπουργό Λουκά Νοταρά, οι ανθενωτικοί πρότειναν παράδοση. Στις 28, μια αντιπροσωπεία πήγε στον Μωάμεθ για διαπραγματεύσεις. Ο σουλτάνος ζήτησε παράδοση κι υπαγόρευσε τους όρους του. Καθώς οι αντιπρόσωποι επέστρεφαν, ο Μωάμεθ έστειλε, πίσω τους δικούς του να προσθέσουν νέους όρους. Οι διαπραγματεύσεις διακόπηκαν.

Στις 29 Μαΐου 1453, ο Μωάμεθ διέταξε νέα, πιο τρομερή επίθεση. Μέσα στο κακό, η Κερκόπορτα (η πυλίδα του Ιουστίνου, μάλλον) βρέθηκε ανοιχτή. Οι ενωτικοί, αργότερα, κατηγορήσαν γι' αυτό τους ανθενωτικούς. Και κλειστή να ήταν, οι Τούρκοι θα περνούσαν. Απλά, θα καθυστερούσαν. Τη βρήκαν ανοιχτή και μπήκαν στην Πόλη. Στην πύλη του Ρωμανού έγινε σφαγή. Στην αγιά Σοφιά, σκοτώθηκαν όλοι. Ο Κωνσταντίνος έπεσε μαχόμενος μπροστά στα ανάκτορα. Ο θρύλος τον θέλει (όταν τα πάντα είχαν χαθεί) να είπτε: «Δεν υπάρχει ένας χριστιανός να μου πάρει το κεφάλι;». Μαζί με τον αυτοκράτορα, χάθηκε οριστικά και η αυτοκρατορία.

1167: Ο αυτοκράτορας της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας Φρειδερίκος Α' Βαρβαρόσα κατατροπώνεται στη μάχη του Λενιάνο από τους Λομβαρδούς και αναγκάζεται να τους παραχωρήσει ανεξαρτησία. Είχε γεννηθεί γύρω στα 1123 και πνίγηκε το 1190 σε ένα ποτάμι κοντά στην Ταρσό, μετέχοντας στη Γ' Σταυροφορία.

1790: Το Ροντ Άιλαντ εντάσσεται στις ΗΠΑ ως η 13η πολιτεία τους. Ήταν η τελευταία από τις πρώτες αποικίες που επικύρωσαν το σύνταγμα της Ένωσης.

1848: Το Ουισκόνσιν εντάσσεται στις ΗΠΑ ως η 30ή πολιτεία τους.

1914: Το υπερωκεάνιο «Αυτοκράτειρα της Ιρλανδίας» συγκρούεται με το νορβηγικό παγοθραυστικό «Στόρστατ» στον κόλπο του Αγίου Λαυρεντίου, στον Καναδά. Έχασαν την ζωή τους 1.012 άνθρωποι. Ήταν μια από τις χειρότερες ναυτικές τραγωδίες της ιστορίας, δύο μόλις χρόνια μετά τη βύθιση του υπερωκεανίου «Τιτανικός».

1917: Γεννιέται ο Τζον Κένεντι, 35ος πρόεδρος των ΗΠΑ. Παρέμεινε στον Λευκό Οίκο από την εκλογή του το 1961 μέχρι την δολοφονία του στο Ντάλας του Τέξας, στις 22 Νοεμβρίου 1963.

1940: Στον Β' Παγκόσμιο πόλεμο, οι γερμανικές δυνάμεις κυριεύουν τις βελγικές πόλεις Οστάνδη και Ιπρ και τη γαλλική Λιλ.

1979: Στο Σόλσμπερι της Ζιμπάμπουε (πρώην Ροδεσίας), ο επίσκοπος Άβελ Μουζορέβα ορκίζεται ως ο πρώτος μαύρος πρωθυπουργός της χώρας.

1994: Πεθαίνει εξόριστος στην Χιλή ο Έριχ Χόνεκερ, σε ηλικία 81 ετών. Ο επί 18 χρόνια ηγέτης της Ανατολικής Γερμανίας επέβλεψε την ανέγερση του Τείχους του Βερολίνου.

1997: Ο Λόρεν Καμπίλα αναλαμβάνει την προεδρία της Δημοκρατίας του Κονγκό, πρώην Ζαΐρ, δίνοντας την υπόσχεση ότι θα κηρύξει εκλογές τον Απρίλιο του 1999 κι ότι θα «θάψει την κληρονομιά» του δικτάτορα Μομπούτου Σέσε Σέκο.

1998: Η γαλλική εθνοσυνέλευση αναγνωρίζει τη γενοκτονία των Αρμενίων από τους Τούρκους, το 1915, και προκαλεί λυσσαλέα αντίδραση της επίσημης Τουρκίας.

2005: Σε δημοψήφισμα, οι Γάλλοι απορρίπτουν τη συνθήκη για το ευρωπαϊκό σύνταγμα με ποσοστό 54,87%.

2006: Σε ηλικία 92 ετών, πεθαίνει ο αρεοπαγίτης Γιάννης Ντεγιάννης. Το 1975, ήταν πρόεδρος του δικαστηρίου που καταδίκασε «τρεις εις θάνατον» τους πραξικοπηματίες Γεώργιο Παπαδόπουλο, Στυλιανό Παττακό και Νικόλαο Μακαρέζο. Με απόφαση της

κυβέρνησης Κωνσταντίνου Καραμανλή, η ποινή μετατράπηκε σε ισόβια.

2009: Γνωστοποιείται ότι και δεύτερος, μετά τον Χριστοφοράκο, βασικός κατηγορούμενος για την υπόθεση των μαύρων ταμείων της Siemens, ο Χρ. Καραβέλας, έχει διαφύγει στο εξωτερικό. Την επομένη, ο ανακριτής της υπόθεσης, Ν. Ζαγοριανός, εξέδωσε εντάλματα σύλληψης για άλλους δυο κατηγορούμενους, στους οποίους ο ίδιος είχε δώσει προθεσμία για να απολογηθούν. Συνελήφθησαν νύχτα με τις πιτζάμες τους.

2017: Σε ηλικία 99 χρόνων, πεθαίνει ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης, πρώην πρωθυπουργός της Ελλάδας (1990 - 1993). Είχε γεννηθεί στις 18 Οκτωβρίου 1918.

2020: Καθώς φουντώνει στην Μινεάπολι των ΗΠΑ η εξέγερση για την δολοφονία του μαύρου Τζορτζ Φλόιντ από αστυνομικό, ο δήμαρχος της πόλης επιβάλλει απαγόρευση κυκλοφορίας τις νυχτερινές ώρες.

Η 29^η Μαΐου στον πολιτισμό

29 Μαΐου 1953

Η κατάκτηση του Έβερεστ

Ο Έντμοντ Πέρσιβαλ Χίλαρι γεννήθηκε στις 20 Ιουλίου 1919, στο Ώκλαντ της Νέας Ζηλανδίας κι από μικρός ασχολήθηκε με την ορειβασία, σκαρφαλώνοντας στις νότιες Άλπεις της πατρίδας του. Ακολούθησε το επάγγελμα του πατέρα του που ήταν μελισσοκόμος αλλά, μετά τη θητεία του στον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, αφιερώθηκε στην ορειβασία. Έβαλε στόχο του να κατακτήσει το Έβερεστ, την πιο ψηλή κορφή του κόσμου (στα Ιμαλάια). Από το 1951, ξεκίνησε αναγνωριστικές αναρριχήσεις στα Ιμαλάια, στη νότια πλαγιά του Έβερεστ. Την άνοιξη του 1953, έστησε κατασκήνωση ψηλά στην πλαγιά. Μια πρώτη απόπειρα, στις 27 Μαΐου, δεν απέδωσε. Με σύντροφό του τον Τένζινγκ, έναν ορεσίβιο της φυλής των Σέρπα, προσπάθησε πάλι το πρωί της 29^{ης} Μαΐου 1953. Νωρίς το μεσημέρι, ανέβηκαν στην κορφή: Ύψος 8.850 μέτρα. Κανένας πριν από αυτούς δεν είχε φτάσει τόσο ψηλά. Αναζήτησαν ίχνη του Τζορτζ Μάλορι που είχε χαθεί στην περιοχή, στα 1924, και βεβαιώθηκαν ότι ήταν οι πρώτοι που έφθασαν ως εκεί.

Μετά το κατόρθωμά του, ο Χίλαρι απέκτησε παγκόσμια φήμη. Συνέχισε τις αναρριχήσεις αλλά ποτέ του δεν ξαναπροσπάθησε στο Έβερεστ. Στη δεκαετία του '60, μετείχε σε ερευνητικές αποστολές στον Νότιο Πόλο χωρίς ποτέ να ξεχάσει τους ανθρώπους των Ιμαλαΐων. Εργάστηκε για την ευημερία των ανθρώπων της φυλής Σέρπα του Νεπάλ και φρόντισε για τη χρηματοδότηση σχολείων, νοσοκομείων και αεροδρομίων στην περιοχή.

Στα 2003, στην 50ή επέτειο της κατάκτησης του Έβερεστ, ο πια σερ Εντμοντ Πέρσιβαλ Χίλαρι έγινε, στα 84 του χρόνια, επίτιμος πολίτης του Νεπάλ.

1903: Γεννιέται στο Έλθαμ του Λονδίνου ο Αμερικανός κωμικός Μπομπ Χόουπ. Σταρ του ραδιοφώνου και του κινηματογράφου, έγινε ευρύτερα γνωστός από τις «ταινίες δρόμου» με τον Μπινγκ Κρόσμπι και από τις παραστάσεις για τους Αμερικανούς στρατιώτες στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

1922: Γεννιέται στη Ρουμανία ο συνθέτης Ιάννης Ξενάκης.

1953: Ξεκινά το πρώτο «Ράλι Ακρόπολις». Νίκησε ο Νίκος Παπαμιχαήλ με «Τζάγκουαρ».

1979: Πεθαίνει η Μαίρη Πίκφορντ, σταρ του βωβού κινηματογράφου. Υπήρξε ιδρυτικό μέλος της κινηματογραφικής εταιρίας United Artists Corporation, το 1919, μαζί με τους Τσάρλι Τσάπλιν, Ντάγκλας Φαίρμπανκς και Ντ. Γκρίφιθ.

1985: Η ποδοσφαιρική τραγωδία του σταδίου Χέιζελ, στις Βρυξέλλες. Στον αιματοβαμμένο τελικό του Κυπέλλου Πρωταθλητριών Γιουβέντους – Λίβερπουλ (1 – 0), 39 Ιταλοί φιλάθλοι χάνουν την ζωή τους από την επίθεση των οπλισμένων με μαχαίρια, λαστούς και καδρόνια Άγγλων χούλιγκαν.

2016: Για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά, ο Λευτέρης Πετρούνιας αναδεικνύεται πρωταθλητής Ευρώπης (στη Βέρνη της Ελβετίας) στους κρίκους, στο άθλημα της ενόργανης γυμναστικής.

2022: Στα 79 του, πεθαίνει ο Δάκης (Βρασίδης Χαραλαμπίδης), σπουδαίος τραγουδιστής των δεκαετιών του '60 και του '70. Είχε γεννηθεί στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, το 1943.